

– رَبَّنَا إِنَّا أَفْقَاءٌ لِّمَا نَزَّلَ إِلَيْنَا مِنْ خَيْرٍ.

– فَأَمَرَ اللَّهُ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ بِالْهَجْرَةِ.

﴿إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةٌ، فَإِذَا بِي فَأَعْبُدُونِ﴾

– فِي الْحَبَشَةِ حَاكِمٌ عَادِلٌ وَمُوَحَّدٌ*.

رُؤَسَاءُ قَرِيشٍ

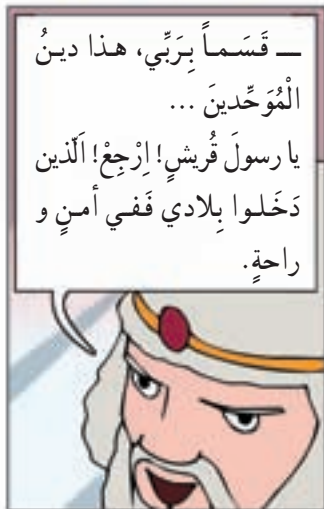
– الَّذِينَ هَاجَرُوا إِلَى الْحَبَشَةِ سَوْفَ يَخْلُقُونَ
لَنَا الْمَشْكَلاتِ.

– أَنْتُمْ صَامِتُونَ*! ... هَذَا عَجِيبٌ!!

– طَيِّبٌ ... طَيِّبٌ ... التَّطْمِيعُ*
مِنْ عَادَتِنَا.

– قَسَمًا بِاللَّاتِ* وَالْعَزَّى* سَنُرْجِعُ مَنْ هَاجَرَ وَنُعَذِّبُهُ.

– نَبَعَثُ رَسُولًا مَعَ هَدَايَا إِلَى
حَاكِمِ الْحَبَشَةِ وَنَطْلُبُ مِنْهُمْ
تَسْلِيمَ الَّذِينَ ذَهَبُوا إِلَى هُنَاكَ.

برای عبور از این رودخانه‌ی عریض و خروشان چه طرحی پیشنهاد می‌دهید؟ شاید به آب زدن و شنا کردن یکی از راه‌های پیشنهادی شما باشد، اما خودروها و وسایل دیگر را چگونه باید از این سمت به سمت دیگر منتقل نمود؟ در تصویر دوم راه‌حل منطقی و درست را مشاهده می‌کنید و تصویر سوم نمایانگر صحیح بودن این پیشنهاد است.

در عالم طبیعت «پل»‌ها نقش ارتباطی میان دو قطعه‌ی مجزا از یک‌دیگر را دارند.

عالم کلمات

در عالم کلمات نیز گاهی به «پل» و یا نقطه‌ی وصل نیاز داریم تا دو قسمت یک جمله را به یک‌دیگر وصل کنیم.

در زبان عربی نیز کلماتی وجود دارند که موجب **ارتباط و اتصال** میان اجزای جمله می‌شوند.

حال از خود سؤال کنید:

- در جمله‌ی «دانش‌آموزی موفق می‌شود که تلاش می‌کند»، عامل اتصال میان دو جزء جمله کدام است؟
- آیا می‌توانید در جمله‌ی «فَهَيْتُ التَّرْسَ الَّذِي دَرَسَهُ الْمُعَلِّمُ» وصل‌کننده‌ی دو جمله را تشخیص دهید؟
- آیا می‌توانید بگویید که این اتصال‌دهنده‌ها در عربی جزء کدام یک از اقسام کلمه هستند؟

«پل»‌ها عامل ارتباط هستند! اگر «پل»‌ها نبودند، ارتباط‌ها دشوار می‌شد! آیا این طور نیست؟

مهندسی کلمات: بچه‌ها! هر گاه زمینه‌ی استفاده از پل در وسط دو قطعه‌ی مجزا از هم فراهم نباشد، پایه‌های پل را در آغاز جزء اول قرار می‌دهیم!

آیا اگر اتصال‌دهنده‌ها در جمله وجود نداشته باشند، معنای اصلی

جمله دریافت می‌شود؟

حال به تصویر نگاه کنیم:

گاهی برای ارتباط میان دو جزء مجزا، از

روش دیگری استفاده می‌کنیم.

التَّلَامِيذُ يَجْتَهِدُونَ فِي الدَّرْسِ. التَّلَامِيذُ يَنْجَحُونَ فِي الْحَيَاةِ.

برای ارتباط میان این دو جمله چه راهی را پیشنهاد می کنید؟
یک راه نصب «**پُلِ اتصال**» در قسمت اول عبارت است!

الَّذِينَ يَجْتَهِدُونَ فِي الدَّرْسِ، يَنْجَحُونَ فِي الْحَيَاةِ.

در این صورت :

علاوه بر تغییر در محل استفاده از پُل، معنای کلمه‌ی ارتباطی هم تغییر پیدا می کند!

که

الْإِنْسَانُ الَّذِي يَجْتَهِدُ يَنْجَحُ.

کسی که

الَّذِي يَجْتَهِدُ فَهُوَ يَنْجَحُ.

عبارت صحیح را علامت بزنید :

- اتصال دهنده‌ها برای وصل میان دو اسم به کار می روند.
- اتصال دهنده‌ها در وسط جمله‌ها نمی آیند.
- اتصال دهنده‌ها در آغاز جمله نیز می آیند.

نام گذاری

کلماتی از قبیل «الَّذِي»، «الَّتِي»، «الَّذِينَ» و «الَّذِي» در زبان عربی «اسم موصول» نام دارند.

مذکر	مؤنث	معادل	
الَّذِي	الَّتِي	که، کسی که، چیزی که	مفرد
الَّذِينَ	الَّذِيْنَ	کسانی که	جمع

کاربرد

موصول در عربی برحسب ماقبل خود تغییر می کند؛ مانند :

- الْمَوْمِنُ الَّذِي يَعْمَلُ الصَّالِحَاتِ يَنْجَحُ.
- الْمَوْمِنَةُ الَّتِي تَعْمَلُ الصَّالِحَاتِ تَنْجَحُ.
- الْمَوْمِنُونَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ يَنْجَحُونَ.
- الْمَوْمِنَاتُ اللَّاتِيْنَ يَعْمَلْنَ الصَّالِحَاتِ يَنْجَحْنَ.

مگر نمی دانیم هر پل برای عبور
محموله‌های خاصی است؟!
پل «الَّذِي» برای عبور
پل «الَّتِي» برای عبور
و

مهندسی کلمات شما چگونه است؟!
آیا موافقید مسابقه‌ای برگزار کنیم
و ماهرترین مهندس را انتخاب کنیم؟
بسم الله ...!!

حال از خود سؤال کنید:

جاهای خالی را با کلمه‌ی مناسب پر کنید:

- اسم موصول «...» برای کلمه‌ای که مفرد مذکر باشد، استفاده می‌شود.
- اسم‌های موصول عبارتند از: ...، ...، ...
- موصول «الَّذین» برای اسم‌های استفاده می‌شود.

نوع دوم به این دو عبارت توجه کنیم: **عَلَّمْ مَنْ لَا يَعْلَمُ! اِعْمَلْ بِمَا تَعَلَّمْتَ!**

- آیا کلمه‌های «مَنْ» و «مَا» در جمله‌های بالا برای سؤالی کردن هستند؟
- آیا کلمه‌ی «مَا» برای منفی کردن آمده است؟

و یا آن که ...!؟

«مَنْ» و «مَا» نیز گاهی به عنوان «اسم موصول» در جمله به کار می‌روند.

کاربرد

- «مَنْ» به معنی کسی که، کسانی که
- «مَا» به معنی چیزی که، چیزهایی که، آنچه

نام‌گذاری

به اسم‌های موصول «مَنْ» و «مَا»، «مشترک» می‌گوییم و بقیه‌ی موصولات را «خاص» می‌گوییم.

حال از خود سؤال کنید:

دو کاربرد برای اسم‌های

موصول:

- ۱- آغاز جمله
- ۲- داخل جمله

متناسب با کاربرد، معنی نیز تغییر می‌کند.

تا کنون با چند نوع «مَا» و «مَنْ» در عبارت‌ها آشنا شده‌ایم؟!

- آیا اسم‌های موصول «مَنْ» و «مَا» برای مذکر و مؤنث به صورت یکسان به کار می‌رود؟
- چرا به اسم‌های موصول «مَنْ» و «مَا» مشترک گفته می‌شود؟
- مجموعاً چند کلمه به عنوان اسم موصول می‌شناسید؟ نام ببرید.

اجعل في الفراغ الموصول المناسب:

اللاتي ، ما ، التي ، من ، الذين

١- الطالبة المجتهدة هي ... تتجح في درسها.

٢- الأمهات هن ... تعين من أجلنا*.

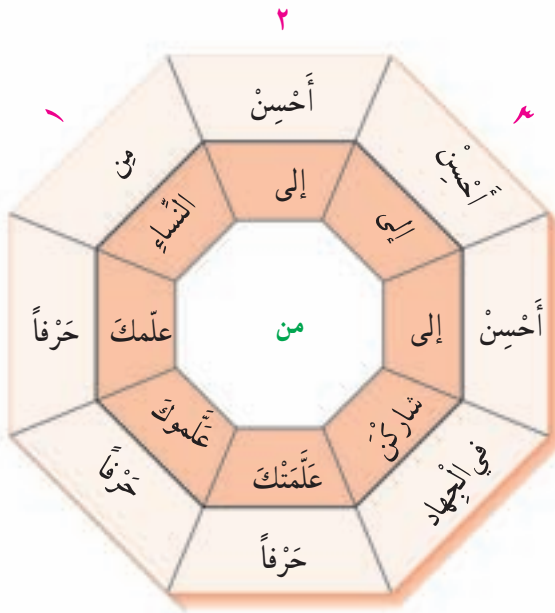
٣- أنفق بـ ... عندك في سبيل الله.

٤- احترم ... هو اصغر منك.

٥- ... يعملون الصالحات فلهم أجر عظيم.

ترجمه ی جمله های زیر را در کنار هم بنویسید تا مشخص شود اسم موصول «من» در چند صیغه

به کار می رود :

التحريث الثالث

أكمل الفراغَ وَفَقِّ التَّمُودِج:

- الْمُؤْمِنُ هُوَ الَّذِي يَتَوَكَّلُ عَلَى اللَّهِ فِي الْحَيَاةِ.
- الْمُؤْمِنَةُ
- الْمُؤْمِنُونَ
- الْمُؤْمِنَاتُ

التحريث الرابع

عَيِّن الصَّحِيحَ فِي تَرْجِمَةِ الْعِبَارَاتِ التَّالِيَةِ:

- ١- ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾
حمد و سپاس خدای را که آنچه در آسمانها و آنچه در زمین است، از آن اوست.
حمد و سپاس خدای را که آسمانها و آن که در زمین است، از آن اوست.
- ٢- ﴿قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ﴾
به تحقیق مؤمنانی که در نمازشان فروتنند، رستگار شدند.
رستگار شدگان همان خاشعان و فروتنان در نمازند.
- ٣- الْعَاجِزُ مَنْ عَجَزَ عَنِ اكْتِسَابِ الثَّوَابِ.
ناتوان کسی است که از به دست آوردن ثواب عاجز باشد.
ناتوان از بدست آوردن ثواب عاجز است.

عَيِّن الصَّحِيحَ فِي التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ لِلْكَلِمَاتِ الَّتِي أُشِيرَ إِلَيْهَا بِخَطِّ:

﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى﴾

اسمٌ □ ضميرٌ متّصلٌ □ للغائبِ □ اسم الإشارة □

هو:

حرفٌ □ ضميرٌ منفصلٌ □ للغائبةِ □ ضميرٌ متّصلٌ للفعل □

اسمٌ □ موصولٌ عامٌ □ للمفرد المذكر □ اسم الإشارة □

الذي:

حرفٌ □ موصولٌ خاصٌّ □ للمؤنثى المؤنث □ ضميرٌ منفصل □

فعلٌ ماضٍ □ للغائبِ □ مجرد ثلاثي □

أرسل:

فعلٌ مضارعٌ □ للمخاطب □ مزيد ثلاثي □

- کلماتی مانند «الذی» و «الّتی» هر گاه پس از اسم دارای «ال» بیایند، به معنی «که» خواهند بود؛ مانند: ذهبْتُ إلى المسجد الذی قُربَ مدرستنا.
- دقت کنیم که «ما» با توجه به آن چه که تاکنون خوانده‌ایم، گاهی حرف نفی است و گاه اسم استفهام و گاه موصول. به کمک قرآن موجود در جمله، باید هر یک را از دیگری تمیز داد. ترجمه‌ی متن زیر را بخوانید و اصلاحات لازم را در آن انجام دهید:

نَبِيُّ الرَّحْمَةِ

إِنَّ يَهُودِيًّا طَلَبَ دَيْنَهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ (ص) وَلَكِنَّ النَّبِيَّ (ص) مَا كَانَ عِنْدَهُ مَا يَدْفَعُ دَيْنَهُ! فَقَالَ لِلْيَهُودِيِّ: الْآنَ مَا عِنْدِي شَيْءٌ! فَقَالَ الْيَهُودِيُّ: فَأَنَا لَا أَسْمَحُ بِخُرُوجِكَ مِنَ الْمَسْجِدِ! فَتَبَسَّمَ النَّبِيُّ (ص) وَقَالَ: أَجْلِسْ مَعَكَ وَلَا أُخْرِجُ مِنَ الْمَسْجِدِ!

أَصْحَابُ النَّبِيِّ (ص) الَّذِينَ شَاهَدُوا هَذَا الْمَنْظَرَ غَضِبُوا وَهَدَّدُوا الْيَهُودِيَّ! فَنَظَرَ رَسُولُ اللَّهِ (ص) إِلَيْهِمْ وَقَالَ: مَاذَا تَفْعَلُونَ؟! إِنَّ اللَّهَ مَابَعَثَ رَسُولَهُ لِلظُّلْمِ عَلَى النَّاسِ!

سَمِعَ الْيَهُودِيُّ كَلَامَ النَّبِيِّ (ص) وَقَالَ: أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ وَأَنَا مَا فَعَلْتُ الْعَمَلَ الَّذِي عَمِلْتَهُ إِلَّا لِاطْمِئْنَانِ نَفْسِي. فَإِنِّي قَرَأْتُ فِي التَّوْرَةِ:

... إِنَّ الَّذِي يَخْرُجُ مِنْ مَكَّةَ (لِلنَّبُوَّةِ) لَيْسَ غَلِيظًا وَلَا ظَالِمًا وَلَا ...

فَسَلَامٌ عَلَيْكَ يَا نَبِيَّ الرَّحْمَةِ!

پیامبر رحمت

دو نفر یهودی طلب خود را از پیامبر خدا (ص) درخواست کرد. اما پیامبر (ص) چه چیزی نداشت تا با آن دین خود را ادا کند. بنابراین به مرد یهودی گفت: الآن چیزی ندارم. یهودی گفت: پس من اجازه‌ی خارج شدن از مسجد را به تو نمی‌دهم! پیامبر (ص) تبسمی کرد و گفت: با تو نسیستم و از مسجد خارج نشدم یاران پیامبر (ص) کسانی که این صحنه را مشاهده می‌کنند عصبانی شدند و مرد یهودی را خواستند تهدید کنند. رسول الله (ص) به آن‌ها نگاه کرد و گفت: چه می‌کنید؟! همانا خداوندی که فرستاده‌اش را برای ستم بر مردم نفرستاد! یهودی سخن پیامبر (ص) را شنید و گفت: شهادت می‌دهم که تو پیامبر خدایی و من کاری را کردم، نبود مگر برای اطمینان یافتن خودم. چه در تورات خواند: ... همانا کسانی که از مکه خارج می‌شوند (برای پیامبری) نه خشن است و نه ستمگر و نه ... پس سلام بر تو ای پیامبر رحمت!

آیا می‌دانید؟!

مترجمان، حافظان فرهنگ‌ها و تمدن‌ها و انتقال‌دهندگان آن به نسل‌های بعدی هستند؟

آیا می‌دانید؟!

مترجمان در ایجاد تغییرات علمی – ادبی جوامع بشری نقش بسزایی دارند؟

آیا می‌دانید؟!

جنبش علمی – صنعتی اروپا (رنسانس) با ترجمه‌ی آثار مسلمانان به زبان‌های اروپایی آغاز شد؟

آیا می‌دانید؟!

هزارها کتاب به عربی در انتظار مترجمانی ماهر و کاردان بسر می‌برند؟

الف

با توجه به معنی آیات جای خالی را از کلمات داده شده پر کنید :

﴿... يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلا يُنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾
 کسانی که طلا و نقره را می‌اندوزند و آن را در راه خدا انفاق نمی‌کنند، پس به آن‌ها عذاب دردناکی را مژده ده!

الَّذِي □ الَّذِينَ □ أَلْتِي □

﴿يُسَبِّحُ لَهُ ... فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾
 حمد و ثنا می‌گویند او را هر آن که در آسمان‌ها و زمین است.

مَنْ □ أَلْتِي □ أَلْتِي □

ب

در کدام آیه هدایت‌گری قرآن مورد تأکید قرار گرفته است؟!

- ﴿شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ﴾
- ﴿إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ﴾
- ﴿وَرَتَّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا﴾

آیا می‌خواهیم مطالب خود را به زبان عربی بیان کنیم؟

آیا می‌دانیم بیان مطالب به یک زبان قوه‌ی درک و فهم ما را از متون آن زبان دو چندان می‌کند؟

آیا می‌دانیم مشکل اساسی ما در صحبت کردن به زبان قرآن ندانستن واژه نیست؛ بلکه عدم آشنایی با کیفیت جمله‌سازی است؟

آیا می‌دانیم علاوه بر هزارها واژه‌ی عربی که در فارسی به کار می‌رود، تاکنون بیش از هزار واژه‌ی جدید عربی خواننده‌ایم؟!

برای صحبت کردن به زبان قرآن :

- ۱- سعی کنیم جملات ساده از قبیل سلام و احوال‌پرسی و خداحافظی و ... را به عربی یاد بگیریم.
- ۲- عبارتهایی را از متن و تمرین‌ها انتخاب و حفظ کنیم.
- ۳- اشعار و ضرب‌المثل‌ها و جملات حکمی را حفظ کنیم.
- ۴- با گوش دادن به مطالب رادیو عربی سعی کنیم گوش خود را به شنیدن جملات عربی عادت دهیم.
- ۵- در گفتگوی با دوستانمان سعی کنیم بعضی از جملات را به عربی بیان کنیم.
- ۶- مُلَمَّعِ سخن گفتن (ترکیب جمله‌های فارسی و عربی) قدمی در راه یادگیری است.
- ۷- از اشتباهات نهراسیم و به راه ادامه دهیم.